

ما مسئولیم

فاطمه سعیدی مبارک

www.ketab.ir

سرشناسه: سعیدی مبارکه، فاطمه، ۱۳۲۴ -

عنوان و نام پدیدآور: ما مسئولیم / فاطمه سعیدی مبارکه.

مشخصات نشر: اصفهان: کتابنامه نجف، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۲۴۴ ص.

شابک: 978-600-97167-4-6

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: مسوولیت - جنبه‌های مذهبی -- اسلام

موضوع: Responsibility -- Religious aspects -- Islam

موضوع: مسوولیت -- جنبه‌های قرآنی

موضوع: Responsibility -- Qur'anic teaching

موضوع: اسلام -- مطالب گونه‌گون

موضوع: Islam -- Miscellanea

رده‌بندی کنگر: ۱۳۹۷ م ۷ س / ۶۷ / BP۲۳۲

رده‌بندی دیویی: ۲۹۱ / ۳۸۱

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۱۲۰۰۰۸۱

• نام کتاب: ما مسئولیم

• مؤلف: فاطمه سعیدی مبارکه

• صفحه‌آرا: عباسعلی ربانی

• نوبت چاپ و سال انتشار: چاپ اول - ۱۳۹۷

• شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

• ناشر: کتابنامه نجف

• شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۱۶۷-۴-۶

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

مرکز فروش: اصفهان، میدان آزادی، خیابان هزار جریب، فروشگاه کتاب جهاد دانشگاهی اصفهان.

تلفن: ۰۳۱-۳۷۹۳۲۰۸۶

تماس با ناشر: ۰۹۱۳۱۱۵۰۶۱۸

پست الکترونیکی ناشر: rezanajafi84@yahoo.com

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۱	شرح حال مختصر مؤلف
۱۳	مقدمه
۱۵	رفتار مسئولانه
۲۰	مسئولیت در محضر الهی
۲۰	مسئولیت پذیری انسان در قیامت و نهج البلاغه
۲۷	مسئولیت انسان در برابر نعمت های الهی
۲۹	مسئولیت، نه گردن کشی در برابر خدا
۳۳	مسئولیت و هدایتگری
۳۶	مسئولیت پذیری حضرت نوح (ع)، حضرت صالح (ع)
۳۹	لزوم مسئولیت پذیری علما
۴۴	دین داری
۴۵	مسئولیت
۴۷	مسئولیت و دین داری
۴۸	زیبایی مسئولیت
۵۰	تلاش در جهت کسب خشنودی الهی
۵۲	مسئولیت حکمای اجتماع در برابر عوام
۵۴	رابطه مدیریت و مسئولیت

۵۵.....	عدالت و حق
۵۵.....	مبارزه با ظلم
۵۷.....	فانی بودن آمال و آرزوها
۵۷.....	فریبنده بودن حیات دنیوی
۶۰.....	خشنودی خدا، شرط عمل
۶۱.....	جایگاه ما در زندگی
۶۲.....	همگانی بودن مسئولیت پذیری در خانواده
۶۳.....	انسان های برگزیده در مسئولیت پذیری
۶۶.....	مسئولیت خانواده در مدیریت
۶۶.....	نقش ایمان و عمل در سعادت دنیوی و اخروی
۶۹.....	نورانیت جامعه در پرتو عدالت
۷۱.....	عذاب وجدان و خیانت
۷۲.....	خودشناسی
۷۴.....	پست ترین انسان ها
۷۶.....	اخلاص؛ رأس الامور
۷۷.....	اخلاص در عمل
۷۹.....	صفات نیک در انسان
۸۰.....	مسئولیت و تکلیف الهی
۸۲.....	واژه های معادل مسئولیت
۸۵.....	ترس یک نیروی فطری

انسان و مقام خلیفه الهی در هستی.....	۸۷
تفاوت در میان انسان‌ها و اصل عدالت.....	۹۲
مسئولیت انسان از دیدگاه قرآن کریم.....	۹۲
مجهز بودن انبیا به ابزارهای الهی.....	۹۴
اهمیت مسئولیت در برابر خدا.....	۹۶
میثاق الهی.....	۹۷
بی‌وفایی دنیا.....	۱۰۶
هشیاری مسئولان.....	۱۲۲
عوامل کسب خشنودی الهی.....	۱۲۴
ویژگی‌های مدیر شایسته.....	۱۲۹
مدیر مدبر.....	۱۳۴
مدیر عالم.....	۱۳۶
مدیر متعهد.....	۱۳۸
پرهیز از هوای نفس.....	۱۳۹
الگوگیری از معصومین (ع).....	۱۴۱
سوء استفاده نکردن از نعمت‌ها.....	۱۴۳
مدیر عادل.....	۱۴۴
پرهیز از تجمل‌گرایی.....	۱۴۶
زهد و پارسایی.....	۱۴۸
اخلاق‌مداری.....	۱۴۹

- ۱۵۲..... پرهیز از فخر فروشی
- ۱۵۳..... پرهیز از نفاق
- ۱۵۵..... شرافت
- ۱۵۶..... تداوم مدیریت در کارها
- ۱۵۸..... تزکیه نفس
- ۱۵۹..... بردباری
- ۱۶۱..... پرهیز از اسراف
- ۱۶۳..... توانمندی
- ۱۶۵..... ثبات روحی و اخلاقی
- ۱۶۹..... پرهیز از خشونت
- ۱۷۲..... احترام گذاشتن به زیردستان
- ۱۷۳..... مهارت
- ۱۷۴..... آگاهی مدیر نسبت به نیروی خدادادی
- ۱۷۴..... هدفمندی
- ۱۷۶..... توجه به محیط و هم‌نشینان
- ۱۷۹..... تخلق به صفات پسندیده
- ۱۷۹..... اعتماد به نفس
- ۱۸۱..... هشیاری
- ۱۸۲..... نظارت بر عملکرد زیردستان
- ۱۸۳..... توکل بر خدا

۱۸۷.....	ارتباطات سالم سازمانی
۱۹۰.....	علم و آگاهی
۱۹۱.....	قانون‌مندی و برخورد با قانون‌شکنان
۱۹۴.....	دلسوز بودن
۱۹۵.....	ایجاد انگیزه در زیر دستان
۱۹۷.....	غره نشدن به خود
۱۹۹.....	دوری از زشی‌ها
۲۰۵.....	رعایت حق‌الناس
۲۰۷.....	شایسته بودن در سِمَت
۲۰۸.....	آینده‌نگری
۲۰۹.....	امانتداری بیت‌المال
۲۱۰.....	توجه به مسائل فرهنگی
۲۱۰.....	تواضع و فروتنی
۲۱۱.....	کارآیی مدیر
۲۱۲.....	توجه به علوم دینی
۲۱۳.....	زیرکی
۲۱۴.....	به‌کارگیری فناوری
۲۱۶.....	به‌کارگیری نیروهای زبده و کارآمد
۲۱۷.....	برخورداری از سلامت روان
۲۱۸.....	مهر و محبت نسبت به ارباب رجوع و زیردستان

۲۱۹.....	انسان، اشرف مخلوقات
۲۲۱.....	چیستی و چگونگی ذکر خدا
۲۲۴.....	انسان و وسوسه‌های شیطان
۲۳۱.....	نتیجه‌گیری
۲۴۳.....	منابع و مأخذ

www.ketab.ir

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ -

كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ

مقدمه

انسان اشرف مخلوقات و خلیفه خدا روی کره زمین است وی به کمال انسانیت نمی رسد مگر اینکه در مسیر الهی قرار بگیرد و در این مسیر قرار نمی گیرد مگر اینکه خداشناسی و خداشناسی خویش را گسترش دهد تا از مسیر شقاوت و اسفل السافس به اعلی علیین دست یابد.

هدف از آفرینش بشر این است که انسان راه صحیح و صراط مستقیم را برگزیند و به مقام عظیم قرب الهی نائل گردد. انسان تنها با لبیک گفتن به دعوت پروردگارش و با بهره گیری از تعلیم و تربیت، حس الهی را در وجود خویش جاری کرده و با تشخیص نیک از بد و شناخت ارزش های انسانی به مقام قرب الهی نایل می گردد. سپس با شناخت وظایف و مسئولیت خویش، آن را در راستای تمام اوامر الهی در مرتبه عمل به ظهور درآورد و در سراسر زندگی اش بندگی خود را به جای آورد و به مسئولیت پذیری اهتمام ورزد؛ وظیفه شناسی را از واجبات بداند و به طور کلی خود را در برابر خانواده، جامعه و دیگران مسئول دانسته و آن چه را در توان دارد، انجام دهد. انسان باید واژه تکلیف، مسئولیت و وظیفه را به فعلیت درآورد تا فردی متعهد و وظیفه شناس به شمار آید و مسئولیتش را در کانون خانواده و در اجتماع

بزرگتر یعنی در سطح جامعه به انجام برسانند. مسئولیت، زمانی تحقق می‌پذیرد که رسالت و تکلیفی در کار باشد و در جایی اعتبار دارد که انسان مسئول صاحب قدرت، تقوا و درک حقیقی باشد و فرد در مقابل انسانیت خویش احساس مسئولیت کند. یکی دیگر از مسئولیت‌های مهم انسان این است که، در مقابل آیات و روایات و اهمیت آن‌ها و نظام حقوقی اسلام، خود را مکلف بداند. هر انسانی باید بر اساس اعتقاد خود در محیطی که زندگی می‌کند، در برابر خود و جامعه احساس مسئولیت کرده و مسئولیتی را برای کسب خشنودی می‌بیند.

قرآن کریم به عنوان محور اساسی و اصلی فرهنگ و تمدن اسلامی که هسته اصلی دین و اسلام، علوم انسانی و قرآنی و معارف دینی را تشکیل داده و در تمام امور دنیوی و آخروی بنیاد و شرایط و زمینه را آماده و همه چیز را مهیا کرده است برای آگاهی و هدفمندی، رساندن به مقصد. بسیاری از پیشرفت‌های دانش، اخلاق و کمال و دانش‌های مختلف از پرتو انوار قرآن مجید است که فقط برای انسان فرستاده است. قرآن مجید سرمنشأ پیشرفت علوم و هنرهای اسلامی است. علمی مانند صرف، نحو، لغت و علوم بلاغت، پیدایش و آگاهی خویش را همه و همه از نور قرآن گرفته‌اند. تاثیر قرآن در رفتار، کردار، اخلاق انسان، کلام، فلسفه عرفان و تاریخ نیز آشکار است.

قرآن بشر را به علم، تفکر و تعقل دعوت می‌کند و همه علوم می‌کند که در قرآن وجود دارد، برای سعادت، آگاهی، علم، فهم و درک انسان است. هدف قرآن این است که انسان را به سعادت دنیا و رستگاری آخرت راهنمایی کند و او را به مقصد برساند، اعتقادات بشر را به سوی پروردگارش بالا ببرد و ایمان او را قوی کند و با رساندن پیام آسمانی در تمامی ابعاد و با هدایت‌گری خود راهنمای انسان در این دنیای مادی باشد. اگرچه قرآن، ادبیات، شعر، تاریخ و زیست‌شناسی نیست، ولی در تمام زوایای زندگی بشر و نیازهای او سخن گفته و در حقیقت رهایی نیست که برای انسان پیش آید و جواب آن در قرآن نباشد.

بنابراین علوم قرآنی فقط محدود به یک علم نیست، بلکه مجموعه‌ای از علوم است که از جهات و ابعاد مختلفی در قرآن ذکر شده است و تفاوت‌هایی با هم دارد. سوره‌ها و آیات، کلام و کلام به طور مطلق است از نظر صرف و نحو و بلاغت و تفسیر که همه با هم زری را تشکیل داده‌اند برای روشنی راه انسان و نجات او از تاریکی‌ها.

رفتار مسئولانه

رفتار مسئولانه از شاخصه‌های انسان سالم است که تقویت و رشد آن جز با شناسایی عوامل مؤثر بر رفتار مسئولانه امکان‌پذیر نخواهد بود. مسئولیت و تعهد در سراسر زندگی انسان، حقیقتی انکارناشدنی است که آیات قرآن با اشاره به رستاخیز انسان در قیامت و پاسخگو بودن وی در دادگاه الهی، به

صراحت بدان اشاره کرده است: «وَقَفَّوهُمْ إِنَّهُمْ مَسْئُولُونَ» (الصفات: ۲۴) پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله و سلم) نیز با اشاره به این آیه فرمود: «در روز قیامت هیچ بنده‌ای قدمی از قدم بر نمی‌دارد مگر این که چهار چیز از او سؤال می‌شود:

- ۱- از لباس او که چگونه و در چه راهی مندرس شده است؟
 - ۲- ر عمر وی که در چه راهی و چگونه صرف کرده و به پایان رسانده است؟
 - ۳- از دارایی و ثروتش که چگونه جمع آوری نموده و در چه راهی خرج کرده است؟
 - ۴- از حب و دوستی با اهل بیت چه مقدار معرفت، شناخت و محبت پیدا نموده است؟
- به دلیل اهمیت حس مسئولیت و تنها «مواره در منابع دینی، استعانت معصومین (ع) از پیشگاه الهی در انجام رسالت و تکالیفشان را شاهد هستیم، چنانکه حضرت علی (ع) می‌فرماید: «اسْتَعِينِ عَلِيَّ وَ عَالِيَهُ حَقَّوْهُ»^۱.
- مسئولیت‌پذیری در قرآن و روایات به مفهوم تکلیف‌شناسی، ضابطه‌پذیری و تعهد باوری است که ریشه در فطرت و وجدان آدمی دارد و سایه روشنی از آن به صورت کلی در ضمیر و باطن انسان نهاده شده و از باورهای وجدان و عقل آدمی است. گستردگی مسئولیت انسان نسبت به آینده و گذشته است؛